

สภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของ
พลเมืองสำหรับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

SITUATIONS, NEEDS AND GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF
CITIZEN DIGITAL INTELLIGENCE FOR TEACHERS IN SCHOOLS
UNDER SAKON NAKHON PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3

¹ศิริรัตน์ ปะตังธานะ ²นาวี อุดร และ ³สุมาลี ศรีพุทธรินทร์

¹Sirirat Phatungthane ²Nawee Udorn and ³Sumalee Sriputtarin

มหาวิทยาลัยนครพนม, ประเทศไทย

Nakhon Phanom University, Thailand

¹646150110047@npu.ac.th

Received: May 26, 2023; Revised: July 25, 2023; Accepted: August 21, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ 2) ประเมินความต้องการจำเป็น 3) พัฒนาแนวทางพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 301 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละของบุญชม ศรีสะอาด ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 4 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู มีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา รายข้อ ระหว่าง .80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .40 - .78 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 2) แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู มีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา รายข้อระหว่าง .80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .51 - .80 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา รายข้อระหว่าง .80-1.00 และ 4) แบบประเมินความเหมาะสมและความ

¹ นักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

เป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู มีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาารายข้อเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{Modified}) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นของทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ทักษะการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ ทักษะการรักษาข้อมูลส่วนตัว ทักษะการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ และ 3) แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ความฉลาดทางดิจิทัล, ความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู, การประเมินความต้องการจำเป็น

Abstract

The purposes of this research were 1) to examine the current situations and the desirable situations, 2) to assess the needs, and 3) to develop guidelines of citizens digital intelligence quotient for teachers in schools under sakon Nakhon primary educational service area office 3. The samples consisted of 301 teachers followed the percent criteria in the sample size specification, and they were selected by Simple Random Sampling. There were 4 instruments used in this research: 1) questionnaire in current situations of citizens digital intelligence quotient for teachers with the Index of Item Congruence (IC) between .80-1.00, the discrimination between .40-.78, and the reliability of .96; 2) questionnaire in desirable situations of citizens digital intelligence quotient for teachers with the Index of Item Congruence (IC) between .80-1.00, the discrimination between .51-.80, and the reliability of .97; 3) a structured-interview form with the Index of Item Congruence (IC) between 0.80-1.00; and 4) a suitability and possibility assessment form guidelines of citizens digital intelligence quotient for teachers with the Index of Item Congruence (IC) of 1.00. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, and the index modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}). The results were as follows: 1) the overall current situations was at a high level, and the overall desirable situations was at the highest level. 2) The needs of citizens digital intelligence quotient for teachers, with first top 3 are Cyberbullying Management; Privacy Management; Cybersecurity Management. and 3) the guidelines of of citizens digital intelligence quotient for teachers, in overall, gained the suitability at the highest level and the possibility at a high level.

Keywords: Digital Intelligence, Citizen Digital Intelligence for Teachers, Need Assessment

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลได้กลายเป็นความจำเป็นต่อชีวิตของคนเราอย่างขาดไม่ได้ ทั้งการสื่อสาร การทำงาน ไปจนถึงการใช้ชีวิตส่วนตัว ซึ่งประเทศไทยได้มีการดำเนินโครงการดิจิทัลไทยแลนด์ (Digital Thailand) เพื่อผลักดันประเทศไทยให้ก้าวหน้าและสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของสังคม นวัตกรรม ข้อมูล ทุนมนุษย์และทรัพยากรอื่นๆ ที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของสังคมและประเทศก้าวไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืน ทำให้ประเทศก้าวไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัลและสังคมดิจิทัลได้อย่างเต็มตัว (สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2559)

ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลหลอมรวมเข้ากับชีวิตคนอย่างแท้จริง โครงสร้างและรูปแบบของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กระบวนการทางสังคม การเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง การเตรียมพร้อมให้คนไทยมีความฉลาดทางดิจิทัล เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนมีความสำคัญยิ่ง ด้วยเหตุนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 จึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้มีทักษะความฉลาดทางดิจิทัล โดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชน เพราะแม้ว่าในปัจจุบันด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลจะทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ทุกที่ทุกเวลา แต่ความซับซ้อนของโลกดิจิทัลทำให้การชี้แนะและปกป้องดูแลจาก “ครู” ยังเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นอยู่ ครูจึงควรพัฒนาตนเองให้มีความฉลาดทางดิจิทัลที่จะสามารถ “เข้าใจ” บทบาทและความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถ “เลือกใช้” และ “สร้าง” สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลได้เหมาะสมกับองค์ความรู้ที่ต้องการจะถ่ายทอด และเหมาะสมต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละช่วงวัยในบริบทที่แตกต่างกัน โดยไม่ลืมที่จะสอดแทรก ความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดีด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

ความฉลาดทางดิจิทัล เป็นผลจากการศึกษาและพัฒนาของ DQ institute หน่วยงานที่เกิดจากความร่วมมือกันของภาครัฐและเอกชนทั่วโลกประสานงานร่วมกับ เวลด์อีโคโนมิกฟอรัม (World Economic Forum) ที่มุ่งเน้นให้เด็ก ๆ ทุกประเทศได้รับการศึกษาด้านทักษะพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพและใช้ชีวิตบนโลกออนไลน์อย่างปลอดภัยด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ อย่างไรก็ตาม ระดับทักษะความฉลาดทางดิจิทัลของเด็กไทยตามรายงาน DQ report 2018 ยังอยู่ในระดับต่ำอยู่ เด็กไทยมีความเสี่ยงจากภัยออนไลน์ถึง 60% ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของการศึกษาค้นคว้าอยู่ที่ 56% (จาก 29 ประเทศทั่วโลก) ภัยออนไลน์ที่พบจากการศึกษาชุดนี้ประกอบไปด้วย การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์, ถูกล่อลวงออกไปพบคนแปลกหน้าจากสื่อสังคมออนไลน์, ปัญหาการเล่นเกม เด็กติดเกม, ปัญหาการเข้าถึงสื่อลามกอนาจาร, ดาวยุติพลภาพหรือวิดีโอที่ยั่วยุอารมณ์เพศ และพูดคุยเรื่องเพศกับคนแปลกหน้าในโลกออนไลน์ ดังนั้น ทักษะความฉลาดทางดิจิทัลจึงควรที่จะถูกนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพและความสามารถของเยาวชนไทย (สรานนท์ อินทนท์, 2563)

ทักษะความฉลาดทางดิจิทัลสำหรับครูมีส่วนช่วยสร้างสรรค์ประโยชน์ในการใช้งานดิจิทัล สามารถเผชิญกับความเสี่ยงและภัยอันตรายได้มากขึ้น จึงถือเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งที่พลเมืองดิจิทัล โดยเฉพาะครูจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อให้รู้เท่าทัน เป็นเกราะป้องกันภัยความเสี่ยงให้กับตนเองและนักเรียนได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ครูหัวใจสำคัญของการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนนั้น จะต้องปรับบทบาทให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และพร้อมที่จะพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนนั้น หมายรวมถึง การเรียนรู้ดิจิทัลจากนักเรียนด้วย ให้นักเรียนได้เห็น ว่า ผู้ไม่รู้แต่พร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนานั้น นำ ยากยิ่งกว่าผู้ไม่รู้อยู่แต่แสดงว่ารู้ ครูควรจะต้องเข้าใจ และพัฒนาให้มีทักษะความฉลาด ทางดิจิทัลทั้ง 8 ด้าน เพื่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลและสามารถสร้างพลเมืองดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่อง สภาพ ความต้องการจำเป็น และแนวทางพัฒนาทักษะความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อจะได้นำผลของ งานวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาทักษะความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมือง สำหรับครูให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมือง สำหรับครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมือง สำหรับครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
3. เพื่อพัฒนาแนวทางพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาความ ฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 2,524 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 301 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่องสภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู ประกอบด้วย 8 ทักษะ คือ 1) ทักษะการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ 2) ทักษะการบริหารจัดการร่องรอยแห่งโลกดิจิทัล 3) ทักษะการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ 4) ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม 5) ทักษะการรักษาข้อมูลส่วนตัว 6) ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี 7) ทักษะการจัดสรรเวลาหน้าจอ และ 8) ทักษะการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง

3. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัย เรื่อง สภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews)

3.3 แบบประเมินเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามตาราง โดยใช้สถิติการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้เกณฑ์การแปลความหมายหาค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยสภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 นำเสนอข้อมูลโดยแสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 โดยรวมและจำแนกเป็นรายทักษะ

ความฉลาดทางดิจิทัลของ พลเมืองสำหรับครู	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ทักษะการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์	3.57	0.63	มาก	4.81	0.24	มากที่สุด
2. ทักษะการบริหารจัดการ ร่องรอยแห่งโลกดิจิทัล	3.61	0.29	มาก	4.76	0.23	มากที่สุด
3. ทักษะการรับมือกับการกลั่น แกล้งบนโลกไซเบอร์	3.21	0.24	ปานกลาง	4.73	0.32	มากที่สุด
4. ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมี จริยธรรม	4.09	0.40	มาก	4.78	0.24	มากที่สุด
5. ทักษะการรักษาข้อมูลส่วนตัว	3.57	0.26	มาก	4.84	0.27	มากที่สุด
6. ทักษะการคิดวิเคราะห์ห้มี วิจารณญาณที่ดี	3.62	0.30	มาก	4.81	0.27	มากที่สุด
7. ทักษะการจัดสรรเวลาหน้าจอ	3.71	0.23	มาก	4.82	0.26	มากที่สุด
8. ทักษะการรักษาอัตลักษณ์ที่ดี ของตนเอง	4.01	0.23	มาก	4.84	0.24	มากที่สุด
รวม	3.67	0.14	มาก	4.80	0.11	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ทักษะ ($\bar{X}$ =3.57-4.09) อยู่ในระดับปานกลาง 1 ทักษะ ($\bar{X}$ =3.21) ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ($\bar{X}$ =4.09) และทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ ($\bar{X}$ =3.21) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกทักษะ ($\bar{X}$ =4.73-4.84) ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการรักษา

ข้อมูลส่วนตัว และทักษะการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง ($\bar{X}=4.84$) และทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล ($\bar{X}=4.73$)

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนครเขต 3 นำเสนอข้อมูลโดยแสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นของความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D) สภาพที่พึงประสงค์ (I) ค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ จำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นของความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สกลนครเขต 3 โดยรวมและจำแนกเป็นรายทักษะ

ความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1.ทักษะการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกโซเชียล	3.57	4.81	0.347	3
2.ทักษะการบริหารจัดการร่องรอยแห่งโลกดิจิทัล	3.61	4.76	0.318	5
3.ทักษะการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล	3.21	4.73	0.473	1
4.ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม	4.09	4.78	0.169	8
5.ทักษะการรักษาข้อมูลส่วนตัว	3.57	4.84	0.356	2
6.ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี	3.62	4.81	0.329	4
7.ทักษะการจัดสรรเวลาหน้าจอ	3.71	4.82	0.299	6
8.ทักษะการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง	4.01	4.84	0.207	7
รวม	3.67	4.80	0.308	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครูมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) โดยรวม มีค่า เท่ากับ 0.308 เมื่อพิจารณาลำดับความต้องการจำเป็นแบบรายทักษะ พบว่า ทักษะที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวมมี 5 ทักษะ ได้แก่ ทักษะที่ 3 ทักษะการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล มีค่าเท่ากับ 0.473 ทักษะที่ 5 ทักษะการรักษาข้อมูลส่วนตัว มีค่าเท่ากับ 0.356 ทักษะที่ 1 ทักษะการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกโซเชียล มีค่าเท่ากับ 0.347 ทักษะที่ 6 ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี มีค่าเท่ากับ 0.329 และทักษะที่ 2 ทักษะการบริหารจัดการร่องรอยแห่งโลกดิจิทัล มีค่าเท่ากับ 0.318 ตามลำดับ

3. ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สกลนครเขต 3 นำเสนอข้อมูล โดยแสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางการตรวจสอบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 โดยรวมและจำแนกเป็นรายทักษะ

ความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ทักษะการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์	4.76	.22	มากที่สุด	4.24	.36	มาก
2. ทักษะการบริหารจัดการรื่องรอยแห่งโลกดิจิทัล	4.84	.22	มากที่สุด	4.56	.33	มากที่สุด
3. ทักษะการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์	4.76	.26	มากที่สุด	4.40	.37	มาก
4. ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม	4.96	.09	มากที่สุด	4.76	.26	มากที่สุด
5. ทักษะการรักษาข้อมูลส่วนตัว	4.88	.18	มากที่สุด	4.56	.38	มากที่สุด
6. ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี	4.84	.26	มากที่สุด	4.60	.28	มากที่สุด
7. ทักษะการจัดสรรเวลาหน้าจอ	4.84	.17	มากที่สุด	4.24	.33	มาก
8. ทักษะการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง	4.92	.11	มากที่สุด	4.56	.43	มากที่สุด
รวม	4.85	.14	มากที่สุด	4.49	.25	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.85) ส่วนผลการประเมินความเป็นไปได้ของแนวพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.49)

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องสภาพ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูยุคใหม่ ต้องมีทักษะ มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ (แผนปฏิบัติการประจำปี 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยของราณี จินสุทธิ์ (2564 : 27-30) ได้ทำการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล ส่งผลต่อการ

พัฒนาการศึกษาของประเทศไทยทั้งระบบ เทคโนโลยีมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องของการเรียนรู้และในกระบวนการเรียนการสอน โดยครูมีบทบาทเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้กับผู้เรียน สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และเป็นต้นแบบของผู้เรียน มีการปรับปรุงเนื้อหาและสื่อการเรียนการสอน ปรับระบบการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน ระบบการวัดและประเมินผล การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาดและรู้เท่าทันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ต้องการพัฒนาครูให้เป็นครูยุคใหม่ ให้มีทักษะ ความรู้ ความชำนาญการในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ สอดรับกับสมรรถนะตามหลักสูตร และคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาทุกระบบ จัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (แผนปฏิบัติการประจำปี 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2565) อีกทั้งบทบาทการเป็นครูยุคดิจิทัลต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันกับเทคโนโลยี พร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน ต้องตระหนักถึงศิษย์ในยุคปัจจุบันที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ดังนั้น การที่ครูจะต้องเข้าถึงเทคโนโลยีและรู้เท่าทันดิจิทัลไม่ใช่เพียงแค่เพื่อการสร้างแนวทางการเรียนรู้ใหม่ ๆ เท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของณกันยา ไวกำ (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยใช้การนิเทศแบบร่วมพัฒนา ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วม สังเคราะห์ขั้นตอนร่วมกับการนิเทศแบบร่วมพัฒนา ปฏิบัติการจำนวน 2 วงรอบนั้น มีความต้องการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลในภาพรวม ในระดับมากที่สุด

2. การประเมินความต้องการจำเป็นการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู พบว่า ทักษะที่มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ ทักษะการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ปัญหาส่วนหนึ่งของการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ คือ การขาดความรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล ครูขาดทักษะในการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ และไม่รู้จักป้องกันภัยคุกคามจากโลกไซเบอร์ ซึ่งครูควรได้รับการฝึกทักษะเพื่อรับมือกับการกลั่นแกล้งในโลกออนไลน์อย่างถูกต้อง มีทักษะความฉลาดทางดิจิทัล เพื่อที่จะบริหารจัดการป้องกันตัวเองไม่มาจากการเป็นผู้กระทำหรือเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ สรานนท์ อินทนนท์ (2563) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราณี จินสุทธิ์ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยทั้งระบบ เทคโนโลยีมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องของการเรียนรู้และในกระบวนการเรียนการสอน โดยครูมีบทบาทเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้กับผู้เรียน สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และเป็นต้นแบบของผู้เรียน มีการปรับปรุงเนื้อหาและสื่อการเรียนการสอน ปรับระบบการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน ระบบการวัดและประเมินผล การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาดและรู้เท่าทันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3. แนวทางพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู มีดังนี้

3.1 ทักษะการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ ครูควรสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็ง และสามารถป้องกันการโจรกรรมข้อมูลหรือการโจมตีทางโลกไซเบอร์ได้ มีทักษะในการปกป้องอุปกรณ์ดิจิทัลข้อมูลที่จัดเก็บและข้อมูลส่วนตัวไม่ให้เสียหาย สูญหาย หรือถูกโจรกรรมจากผู้ที่ไม่หวังดี ครูควร ตรวจสอบการติดตั้งระบบ แอปพลิเคชัน และโปรแกรมที่ถูกลิขสิทธิ์ รวมถึงการดาวน์โหลดข้อมูลในแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราณี จินสุทธิ์ (2564 : 29) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า ครูมีแนวทางในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ เช่น การบันทึกประวัติการใช้งานทางการเงินเพื่อป้องกันการโจรกรรมข้อมูล การไม่ส่งข้อมูลสำคัญลงบนอินเทอร์เน็ต การหลีกเลี่ยงการใช้เครือข่ายสาธารณะ (Wi-Fi) การตรวจสอบประวัติการใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันการติดตามและการคุกคามด้วยโฆษณาออนไลน์ที่ไม่เหมาะสม ในกรณีที่สงสัยว่าข้อมูลถูกนำไปใช้หรือสูญหายควรรีบแจ้งความและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที

3.2 ทักษะการบริหารจัดการร่องรอยแห่งโลกดิจิทัล ครูควรตระหนักถึงการบริหารจัดการข้อมูลที่ใช้ผ่านอินเทอร์เน็ตมีการทิ้งร่องรอยไว้บนโลกออนไลน์ ควรเข้าใจและรับผิดชอบต่อการกระทำที่เกิดขึ้นจากร่องรอยดิจิทัล ครูควรสร้างร่องรอยดิจิทัลเชิงบวกให้บุคคลอื่นได้ทราบ เช่น การโพสต์อย่างสร้างสรรค์ เป็นกลาง แสดงความคิดเห็นในโพสต์หรือแชตกับผู้อื่นด้วยข้อความที่สุภาพ หลีกเลี่ยงการโพสต์ทรัพย์สินที่มีค่าบนโลกออนไลน์ แชร์ข้อมูลเท่าที่จำเป็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา นาคอินทร์ (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่อง 8 ทักษะ “ความฉลาดทางดิจิทัล” ของนักศึกษาวิชาชีพครูสู่การเป็นพลเมือง 4.0 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูต้องเข้าใจธรรมชาติของการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัลว่าจะทิ้งร่องรอยของข้อมูลทิ้งไว้เสมอรวมถึงต้องเข้าใจผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นเพื่อการรักษาข้อมูลอย่างมีความรับผิดชอบ

3.3 ทักษะการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ ครูเข้าใจสาเหตุ และรูปแบบของการกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์ สามารถรวบรวมหลักฐานการกลั่นแกล้งแจ้งต่อเจ้าหน้าที่และรายงานไปยังผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ฝ่ายระงับสถานการณ์การกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์โดยใช้วิธีการป้องกันการถูกกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์ไว้ก่อน เช่น การคัดกรองเพื่อน การตั้งค่าความเป็นส่วนตัว รู้วิธีการเก็บหลักฐานเพื่อดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กลั่นแกล้ง สามารถถ่ายทอดทักษะในการรับมือเมื่อถูกกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์ดังกล่าวให้กับนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา นาคอินทร์ (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่อง 8 ทักษะ “ความฉลาดทางดิจิทัล” ของนักศึกษาวิชาชีพครูสู่การเป็นพลเมือง 4.0 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูต้องป้องกันโดยมีมารยาทในการสื่อสารกับคนอื่น คิดก่อนโพสต์ คิดถึงผลดีผลเสียที่จะตามมา ภาษาที่ใช้ต้องไม่ทำให้เกิดความเข้าใจผิด ไม่ควรโพสต์ข้อมูลส่วนตัวที่ควรเป็นเรื่องส่วนตัวและลดเวลาในการใช้โซเชียลเพื่อเพิ่มการสื่อสารในชีวิตจริง

3.4 ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ครูควรใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างมีความรับผิดชอบและมีจริยธรรม ตระหนักถึงผลกระทบทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม มีความเห็นอกเห็นใจ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ทราบถึงคุณค่าและจริยธรรมในการสื่อสาร ไม่

ควรใช้คำพูดที่สร้างความขัดแย้งระหว่างกัน คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ของ สอดคล้องกับงานวิจัยของราณี จินสุทธิ์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาครุวิธีใหม่ ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมของครู คือ การโพสต์ข้อความหรือแชร์สิ่งใดต้องคำนึงถึงความปลอดภัยไว้เป็นหลัก คำนึงถึงความถูกต้อง แม่นยำ โดยตระหนักอยู่เสมอว่าข้อมูลที่นำเสนอเป็นข้อมูลที่มีการกลั่นกรองและตรวจสอบความ ถูกต้องแล้ว มีความแม่นยำ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยไม่กระทบกับผู้อื่น

3.5 ทักษะการรักษาข้อมูลส่วนตัว ครูควรตั้งรหัสผ่านบัญชีและอุปกรณ์ดิจิทัลให้ รัดกุม ใส่ใจกับการตั้งค่าความเป็นส่วนตัว คำนึงถึงความปลอดภัยของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และองค์กร ควรมีการลงโปรแกรมรักษาความปลอดภัยของอุปกรณ์ดิจิทัล ไม่เผยแพร่ข้อมูลส่วนตัว รวมถึงการปกป้องหรือป้องกันการเข้าถึงระบบออนไลน์ของตนเอง ป้องกันตนเองจากการเปิดรับ ข่าวสารโดยการรู้เท่าทันสื่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา นาคอินทร์ (2563 : 9) ได้ทำการวิจัย เรื่อง 8 ทักษะ “ความฉลาดทางดิจิทัล” ของนักศึกษาวิชาชีพครูสู่การเป็นพลเมือง 4.0 ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูต้องมีคุณพินิจในการจัดการข้อมูลส่วนตัว โดยเฉพาะการแชร์ข้อมูล ออนไลน์ เพื่อป้องกันความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่น เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องประกอบอยู่ใน พลเมืองดิจิทัลทุกคน และจะต้องมีความเท่าเทียมกันทางดิจิทัล เคารพในสิทธิของทุก

3.6 ทักษะการคิดวิเคราะห์มีวิจารณ์ญาณที่ดี ครูควรมีความรู้ ความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินข้อมูลข่าวสารผ่านเครื่องมือดิจิทัลให้เกิดความเชี่ยวชาญ เชื่อในข้อมูล ข่าวสารที่มีแหล่งที่มาชัดเจน มีข้อสนับสนุน พิสูจน์ได้ น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับ วิเคราะห์ข้อมูล ต่างๆ ก่อนที่จะดำเนินการใดๆ เพื่อความปลอดภัยของข้อมูลและปกป้องการถูกหลอกลวง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา นาคอินทร์ (2563 : 9) ได้ทำการวิจัย เรื่อง 8 ทักษะ “ความฉลาด ทางดิจิทัล” ของนักศึกษาวิชาชีพครูสู่การเป็นพลเมือง 4.0 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครู ต้องสามารถวิเคราะห์ แยกแยะ ระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิด ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และ ข้อมูลที่อันตราย ข้อมูลติดต่อทางออนไลน์ที่เชื่อถือได้ สามารถวิเคราะห์ และประเมินข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลที่หลากหลายได้ เข้าใจรูปแบบการหลอกลวงต่างๆ ในโลกไซเบอร์ได้

3.7 ทักษะการจัดสรรเวลาหน้าจอบริการ ครูต้องบริหารเวลา จัดสรรเวลาการใช้งาน อินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ดิจิทัลในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและเหมาะสม เรียนรู้ทักษะในการ จัดสรรเวลาหน้าจอบริการจากการใช้งานอินเทอร์เน็ต และถ่ายทอดทักษะดังกล่าวให้กับนักเรียน บริหาร เวลาการใช้งานสื่อดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการกำหนดเวลาในการ บริหารงานหรือสื่อดิจิทัลแต่ละชิ้น สร้างสมดุลระหว่างการใช้เวลาหน้าจอบริการ รู้จักจัดกิจกรรมที่ต้องทำ ในชีวิตประจำวัน โดยไม่กระทบต่อสุขภาพตนเองและความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง กำหนด ระยะเวลาในการใช้สังคมออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราณี จินสุทธิ์ (2564 : 29) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาครุวิธีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการ จัดสรรเวลาหน้าจอบริการของครู คือ รู้จักการสร้างสมดุลระหว่างการใช้เวลาหน้าจอบริการและรู้จักจัดกิจกรรมที่ ต้องทำในชีวิตประจำวันโดยไม่กระทบต่อสุขภาพตนเองและความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ไม่ใช้เวลา

หน้าจอในห้องนอนหรือก่อนนอนเพราะอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของนาฬิกาชีวภาพ กำหนดระยะเวลาในการใช้สื่อสังคมออนไลน์

3.8 ทักษะการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง ครูควรสร้าง จัดการภาพลักษณ์ที่ดี แสดงทัศนคติ ความรู้สึก ความคิดเห็น และการกระทำในเชิงบวกบนโลกออนไลน์ ไม่สร้างความเสียหายให้กับตนเอง สร้างภาพลักษณ์ของตนเองให้เหมาะสมและนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ไม่ควรนำเสนอข้อมูลที่เป็นเท็จเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของตนเองเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับ ปฏิบัติต่อผู้อื่นในสังคมออนไลน์ด้วยความเคารพ สุภาพ ไม่ใช้คำหยาบ มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น แต่ต้องอยู่ในกรอบจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราณี จินสุทธิ์ (2564 : 27-28) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการสร้างอัตลักษณ์ที่ดีของครูคือ การสร้างอัตลักษณ์ของตนเองที่ดีในเชิงบวก มีวิจรรย์ญาณในการรับส่งข้อมูลข่าวสาร ปฏิบัติต่อผู้อื่นในสังคมออนไลน์ด้วยความเคารพ มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นแต่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาแนวทางพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครู มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) ทักษะการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ ครูควรตั้งค่าความเป็นส่วนตัวของบัญชีต่างๆ ตั้งค่าตัวกรองอีเมลที่น่าสงสัย รวมทั้งการตั้งค่าอุปกรณ์โดยการลงโปรแกรมรักษาความปลอดภัยเพื่อแจ้งเตือนถึงภัยคุกคามออนไลน์ ตรวจสอบการติดตั้งระบบและแอปพลิเคชัน และโปรแกรมที่ถูกลิขสิทธิ์ รวมถึงการดาวน์โหลดข้อมูลในแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ถูกต้อง และเหมาะสม ตรวจสอบประวัติการใช้อินเทอร์เน็ต อัปเดตระบบปฏิบัติการบนอุปกรณ์อยู่เสมอ หากสงสัยว่าข้อมูลถูกนำไปใช้ควรรีบแจ้งความและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) ทักษะการบริหารจัดการร่องรอยแห่งโลกดิจิทัล ครูควรสร้างร่องรอยดิจิทัลเชิงบวกให้บุคคลอื่นได้ทราบ เช่น การโพสต์อย่างสร้างสรรค์ เป็นกลาง แสดงความคิดเห็นในโพสต์หรือแชตกับผู้อื่นด้วยข้อมูลที่สุภาพ ติดตั้งแอปพลิเคชันที่ไม่ทำให้เสี่ยงการเกิดร่องรอยดิจิทัลได้ เช่น DuckDuckGo, Startpage, Disconnect Search เป็นต้น และไม่เผยแพร่เนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำรุนแรงบนโลกออนไลน์ หลีกเลี่ยงการโพสต์ทรัพย์สินที่มีค่าบนโลกออนไลน์ แพร่ข้อมูลเท่าที่จำเป็น 3) ทักษะการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ ครูควรตั้งค่าการโต้ตอบในโซเชียลมีเดียให้มีเฉพาะเพื่อนหรือคนที่รู้จักเท่านั้นที่สามารถโต้ตอบกับเราได้ เพื่อลดความเสี่ยงจากการถูกกลั่นแกล้งจากโลกออนไลน์ได้ มีการเฝ้าระวังสถานการณ์การกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์โดยใช้วิธีการป้องกันการถูกกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์ไว้ก่อน เช่น การคัดกรองเพื่อน การตั้งค่าความเป็นส่วนตัว และเรียนรู้วิธีการตัดช่องทางจากการถูกกลั่นแกล้ง เช่น การลบ การยกเลิก การบล็อกทุกช่องทาง การเชื่อมต่อ ไม่ตอบสนองข้อความกลั่นแกล้ง และการเก็บหลักฐานเพื่อดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ที่เกี่ยวข้อง 4) ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ครูทราบถึงคุณค่าและจริยธรรมในการสื่อสาร ไม่ควรใช้คำพูดที่สร้างความขัดแย้งระหว่างกัน มีปฏิสัมพันธ์ในการติดตามข้อมูลของผู้อื่นบนโลกออนไลน์ ใช้

คำพูดหรือข้อความที่เป็นการให้เกียรติต่อผู้อื่นบนโลกออนไลน์เสมอ คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น โพสต์ข้อความสุภาพ ถูกต้อง สื่อสารเข้าใจง่าย ไม่ก้าวก่ายสิทธิบุคคลอื่น 5) ทักษะการรักษาข้อมูลส่วนตัว ครูควรมีการลงโปรแกรมรักษาความปลอดภัยของอุปกรณ์ดิจิทัล ไม่เผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวหรือการไม่ให้อื่นใช้เครื่องมือสื่อสารของตนเอง รวมถึงการปกป้องหรือป้องกันการเข้าถึงระบบออนไลน์ของตนเอง ปกป้องชื่อเสียงของตนเอง สร้างขอบเขตภายในพื้นที่ส่วนตัว จำกัดข้อมูลความเป็นส่วนตัว ป้องกันตนเองจากการเปิดรับข่าวสารโดยการรู้เท่าทันสื่อ 6) ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี ครูควรวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ก่อนที่จะดำเนินการใด ๆ เพื่อความปลอดภัยของข้อมูลและป้องกันการถูกหลอกลวง ระบุที่อยู่ของเว็บไซต์หรือหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ รวมถึงการตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องเสมอก่อนการนำเสนอข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่จำเป็นต่อการเลือก การจัดประเภท วิเคราะห์ตีความ และเข้าใจข้อมูลข่าวสารว่ามีความบิดเบือนหรือไม่ 7) ทักษะการจัดสรรเวลาหน้าจอ ครูควรติดตั้งแอปพลิเคชันที่ช่วยจำกัดเวลาการใช้มือถือได้ เช่น Digital Wellbeing App หรือ Screen time app ที่ช่วยจัดสรรเวลาการใช้อินเทอร์เน็ต บริหารเวลาการใช้งานสื่อดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการกำหนดเวลาในการบริหารงานหรือสื่อดิจิทัลแต่ละชิ้น สร้างสมดุลระหว่างการใช้เวลาหน้าจอ รู้จักจัดกิจกรรมที่ต้องทำในชีวิตประจำวัน โดยไม่กระทบต่อสุขภาพตนเองและความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง กำหนดระยะเวลาในการใช้สังคมออนไลน์ 8) ทักษะการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง ครูควรตระหนักว่าโลกดิจิทัลไม่ใช่โลกจำลอง ควรปฏิบัติตนต่อผู้อื่นในโลกโซเชียลอย่างสุภาพ ไม่สร้างความขัดแย้งหรือโพสต์สิ่งที่ไม่เหมาะสม สร้างภาพลักษณ์ของตนเองให้เหมาะสมและนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ไม่ควรนำเสนอข้อมูลที่เป็นเท็จเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของตนเองเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับ ปฏิบัติต่อผู้อื่นในสังคมออนไลน์ด้วยความเคารพ สุภาพ ไม่ใช้คำหยาบ มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น แต่ต้องอยู่ในกรอบจริยธรรม

เอกสารอ้างอิง

- ณกันยา ไวกำ. (2563). “ครูบ้านนอก.คอม,” การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นโดยใช้การนิเทศแบบร่วมพัฒนา. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2566, จาก https://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=176353
- นิตยา นาคอินทร์. (2563). “8 ทักษะความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครูสู่การเป็นพลเมือง 4.0,”. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 14(1) : 9-10. ; มกราคม-เมษายน.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทสุวีรียาสาสน.
- ราณี จินสุทธิ. (2564). “แนวทางพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล,” ครูสภาวิทยากร. 2(2) : 27-30. ; พฤษภาคม-สิงหาคม.

- สรานนท์ อินทนนท์. (2563). *ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ Digital Intelligence)*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ปทุมธานี: วอลค์ ออน คลาวด์.
- _____. (2563). *การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ (Cyberbullying)*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ปทุมธานี: วอลค์ ออน คลาวด์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3. (2565). *แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3*. สกลนคร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *แนวปฏิบัติของการสร้างและส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครู*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ ฯ: บริษัทพริกหวาน กราฟิก จำกัด.
- สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2559). “ผลักดันประเทศไทยสู่การเป็นดิจิทัลไทยแลนด์,” *วารสารไทยคู่ฟ้า*. (30) : 12-14. ; ตุลาคม.

